

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 07.10.1977, sp. zn. 1 Cz 132/77, ECLI:CZ:NS:1977:1.CZ.132.1977.1

Číslo: 6/1982

Právní věta: Zmluvu o prevode nehnuteľnosti, ktorej súčasťou je zaopatrovacia zmluva, nemôže štátne notárstvo registrovať po smrti účastníka, ktorý previedol na nadobúdateľov svoju nehnuteľnosť s tým, že oni ho budú zaopatrovať.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 07.10.1977

Spisová značka: 1 Cz 132/77

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Registrace smlouvy, Smlouva zaopatřovací

Předpisy: 95/1963 Sb. § 64 40/1964 Sb. § 47

§ 51

§ 95

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Podľa zaopatrovacej zmluvy z 23. 6. 1976 prevodca P. G. previedol na nadobúdateľov M. G. a A. G. svoje nehnuteľnosti parc. č. 113, 112/1, 112/2, 112/3, 1181, 631/1, 631/4, 631/5, 632/2, 632/1, 633/1 a 633/2 v D. J. a tí sa zaviazali prevodcu P. G. doživotne zaopatriť, t. j. poskytnúť mu bývanie, stravovanie, šatenie, osobnú starostlivosť a opateru a po smrti sa postarať o jeho dôstojné pochovanie.

Štátne notárstvo v Leviciach svojím rozhodnutím z 21. 7. 1976 uvedenú zmluvu registrovalo.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že týmto rozhodnutím bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Účastníci konania sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania, najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a že dbajú na pokyny štátneho notárstva (§ 25 Not. por. a § 101 ods. 1 O. s. p.).

Túto povinnosť nadobúdateľia v prejednávanej veci nesplnili. Ohlásenie zmluvy na registráciu bolo

nimi spísané v Leviciach 20. 7. 1976. Spolu s dokladmi bolo toto ohlásenie zmluvy odovzdané štátnemu notárstvu 21. 7. 1976. Ohlasovatelia zmluvy na registráciu však neuviedli, že prevodca P. G. už 13. 7. 1976 zomrel. Uvedenú skutočnosť nezistilo ani štátne notárstvo, hoci v spise sp. zn. D 1080/76 toho istého štátneho notárstva bol založený výpis z matriky o tom, že P. G. 13. 7. 1976 zomrel.

Registrovaná zaopatrovacia zmluva zakladá veriteľovi nárok na plnenie, ktoré je obmedzené iba na osobu veriteľa, v danom prípade na osobu prevodcu P. G. Takéto právo podľa ustanovenia § 95 ods. 2 O. z. smrťou veriteľa zanikne. Ak podľa ustanovenia § 95 ods. 2 O. z. smrťou veriteľa zanikne už existujúce právo na plnenie obmedzené iba na osobu veriteľa, znamená to, že takéto právo podľa zmluvy, ktorú účastníci síce už uzavreli (§ 44 O. z.), ktorá však ešte nevznikla (§ 47 O. z.), v prípade smrti veriteľa už ani nemôže vzniknúť. 1)

Zaopatrovacia zmluva, aj keď má v sebe prvok neistoty, pokiaľ ide o rozsah záväzku účastníka, ktorý má poskytovať zaopatrenie, je zmluvou odplatnou. Ak však vznik jedného zo vzájomných záväzkov, ktoré majú byť zmluvou založené, je už v čase rozhodovania o registrácii vylúčený, je vylúčený aj vznik odplatného charakteru uzavretej zmluvy. Registráciou by sa vytvoril medzi účastníkmi vzťah zakladajúci jednému účastníkovi (zaopatrovateľovi) iba právo a právnym nástupcom druhého účastníka (zaopatrovaného) iba povinnosť. Došlo teda ešte prv, než by bola zmluva vznikla, k jej zmeraniu, a to preto, lebo zmluva už nemôže vzniknúť s charakterom odplatným; prvok neistoty, o ktorom bola reč, mení sa totiž v istotu, že jednému účastníkovi zmluva vôbec neukladá povinnosti a druhému vôbec nezakladá právo. Registráciou zmluvy za týchto okolností vytvorili by sa medzi účastníkmi a právnymi nástupcami pôvodných účastníkov spísanej zmluvy právne vzťahy, ktoré sú v podstatných črtách odlišné od zmluvnej vôle pôvodných účastníkov. V tomto rozpore medzi úmyslom pôvodných účastníkov zmluvy a medzi následkami ich prejavu treba vidieť prekážku registrácie, pretože z právneho úkonu by sa vyvodzovali právne následky, ktoré neboli zamýšľané a ktoré sú v rozpore aj so samým motívom tohto úkonu.

Z uvedeného vyplýva, že zaopatrovaciu zmluvu po smrti účastníka, ktorý má byť zaopatrený, už nemožno registrovať.

Prevodca P. G. zomrel 13. 7. 1976, takže v čase keď zmluva bola predložená na registráciu (21. 7. 1976), nadobúdatelia už nemuseli plniť svoje povinnosti prijaté zaopatrovacou zmluvou, totiž opatrovať prevodcu P. G.; na jeho osobu bola viazaná výslovné ich povinnosť vyplývajúca zo zmluvy a keďže už zomrel, jeho dedičia nemôžu jeho práva vyplývajúce z tejto zmluvy.

Tým, že štátne notárstvo si neoverilo, či zaopatrovaný žil alebo zomrel, a registrovalo uvedenú zaopatrovaciu zmluvu po smrti prevodcu, došlo k porušeniu zákona v ustanoveniach § 4 ods. 1, § 63 ods. 1 a § 64 ods. 1 Not. por. v súvislosti s ustanoveniami § 47 a § 95 ods. 2 O. z.

1) K tomu porov. výklad o povahe, trvaní a zániku viazanosti účastníkov (ich dedičov) prejavmi vôle smerujúcimi k vzniku zmluvy z hľadísk tak ustanovenia § 47 O. z. ako aj ustanovenia § 95 O. z. v rozhodnutí uverejnenom pod č. 78/1968 Zbierky rozhodnutí a oznámení súdov ČSSR [najmä str. 486, ods. 2].